

Duljina apstinencije kod ovisnika o alkoholu i religioznost

Marušić, Ksenija

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Technical College in Bjelovar / Visoka tehnička škola u Bjelovaru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:144:462553>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-28**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of Bjelovar University of Applied Sciences](#)

VISOKA TEHNIČKA ŠKOLA U BJELOVARU
STRUČNI STUDIJ SESTRINSTVA

ZAVRŠNI RAD BR. 30/SES/2015

**Duljina apstinencije u ovisnika o alkoholu i
religioznost**

Ksenija Marušić

Bjelovar, rujan 2015.

VISOKA TEHNIČKA ŠKOLA U BJELOVARU
STRUČNI STUDIJ SESTRINSTVA

ZAVRŠNI RAD BR. 30/SES/2015

Duljina apstinencije u ovisnika o alkoholu i religioznost

Ksenija Marušić

Bjelovar, rujan 2015.

Visoka tehnička škola u Bjelovaru

Trg E. Kvaternika 4, Bjelovar

1. DEFINIRANJE TEME ZAVRŠNOG RADA I POVJERENSTVA

Kandidat: **Marušić Ksenija**

Datum: 20.04.2015.

Matični broj:000722

JMBAG:0314007225

Kolegij: **KLINIČKA MEDICINA IV – PSIHIJARIJA**

Naslov rada (tema): **Duljina apstinencije kod ovisnika o alkoholu i religioznost**

Mentor: **Dr.sc. Marija Kudumija Slijepčević**

zvanje: **viši predavač**

Članovi Povjerenstva za završni rad:

1. Goranka Rafaj, mag.med.techn., predsjednik
2. Dr.sc. Marija Kudumija Slijepčević, mentor
3. Tamara Salaj, dipl.med.techn., član

2. ZADATAK ZAVRŠNOG RADA BROJ: 30/SES/2015

U radu je potrebno testirati hipotezu da religiozni ovisnici o alkoholu imaju duže faze apstinencije od nereligioznih ispitanika.

Za to će se koristiti standardizirani upitnici na hrvatskom jeziku, dok će uzorak ispitanika činiti članovi kluba liječenih alkoholičara grada Bjelovara.

Zadatak uručen: 20.04.2015.

Mentor: **Dr.sc. Marija Kudumija Slijepčević**

ZAHVALA

Zahvaljujem svim profesorima i predavačima Stručnog studija sestrinstva na prenesenom znanju, posebno svojoj mentorici dr. sc. Mariji Kudumiji Slijepčević na pomoći, usmjeravanju i nesebičnoj podršci pri izradi ovoga rada, predsjednicima i stručnim suradnicima Klubova liječenih alkoholičara Bjelovar, Križevci i Koprivnica, a ponajviše mom ocu i baki što su mi omogućili studiranje i koji su me bodrili tokom cijeloga studiranja.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Ovisnost o alkoholu.....	1
1.2. Religioznost u ovisnika	2
2. CILJ ISTRAŽIVANJA	5
3. ISPITANICI I METODE	6
4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	7
4.1. Opći podaci.....	7
4.2. Stručna sprema i zaposlenost	12
4.3. Vjera i apstinencija	16
4.4. Religioznost ispitanika	19
4.5. Duhovni stavovi i praksa ispitanika.....	21
5. RASPRAVA	23
6. ZAKLJUČAK	27
7. POPIS LITERATURE	28
8. SAŽETAK	30
9. ABSTRACT	31
10. PRIVITCI	34

1. UVOD

1.1. Ovisnost o alkoholu

Ovisnost o alkoholu je kronična recidivirajuća bolest progresivnog tijeka koja, ako se ne liječi, završava s negativnom ishodom. Mogućnost nastanka ovisnosti se može kriti i prije razvoja ovisnosti ako je alkoholičar pokazivao određene smetnje ponašanja, ukoliko je bio u djetinjstvu zanemarivan ili živio u nepovoljnim okolnostima, no njegov izbor pijenja je isključivo do njega [1].

Ovisnost se također smatra bolešću mozga jer mijenja moždanu strukturu i funkcioniranje. Kada ovisnik ne uzme svoje sredstvo ovisnosti, u ovom slučaju alkohol, u mozgu dolazi do poremećaja ravnoteže te ovisnik poseže ponovno za alkoholom te ulazi u začarani krug sa teškim izlazom [2]. Kemijska sredstva ovisnosti koje ovisnik konzumira narušavaju psihičku, fizičku, društvenu i duhovnu komponentu osobe [3].

Prema definiciji Svjetske zdravstvene organizacije alkoholizam je bolest, a alkoholičar bolesnik kod kojeg se pojavljuje fizička i psihička ovisnost, zdravstveni problemi, društveni i obiteljski poremećaji, a sve zbog prekomjerne i dugotrajne upotrebe alkoholnih pića [4]. Alkoholizmom se primarno bave zdravstvene institucije i to psihijatrijski odjeli. U svim fazama liječenja alkoholizma sudjeluju socijalni radnici, osobito u daljnjoj rehabilitaciji gdje čine značajan udio u ukupnom broju uključenih stručnjaka [5]. Vremenski najdugotrajniji stadij liječenja ovisnika o alkoholu odvija se u klubovima liječenih alkoholičara. Iste predstavljaju grupe podrške korisnicima, a svrha im je pružanje podrške tokom apstinencije.

Jedna od zadaća kluba je potpuno uključivanje korisnika u društvene relacije i sposobnost da dobije i izvršava svoju ulogu. Veliki naglasak stavlja se na obiteljske odnose iako su za kvalitetno funkcioniranje važni i radni odnosi i odnosi sa širom okolinom u kojoj korisnici zadovoljavaju socijalne potrebe. Za kvalitetan odnos između obiteljskih odnosa i šire okoline iznimno su važne komunikacijske vještine. Kao što je već spomenuto, obiteljska podrška je vrlo važna, ali jednako tako kroz

klubove članovi razvijaju nova prijateljstva pa se zbog toga pozornost treba posvetiti i široj društvenoj okolini. Što se tiče podrške članova obitelji, najčešće i bračni partneri postaju aktivni članovi kluba radeći na osobnoj promjeni te zajednički sa apstinentom prilagođavaju svoju obitelj na drugačiji životni stil [6]. Značajnom se pokazala i radna okolina s obzirom da je uslijed alkoholizma kod nekih alkoholičara radi položaj ugrožen.

Naše današnje društvo u kojem živimo je tradicionalno blagonaklono običaju pijačarstva, nazdravljanja, koristenja od čašice ili dvije, a slijepo pred nuspojavama alkohola i njegovim posljedicama. Nitko zapravo nije svjestan koliko ti mali tradicionalni rituali zapravo mogu škoditi i napraviti samo štetu. „Procjenjuje se da u Hrvatskoj ima 6% ovisnika o alkoholu. Izraženo u apsolutnim brojkama u Hrvatskoj aktualno živi oko 250.000 ovisnika o alkoholu. U nas prekomjerno pije čak 15% punoljetnog muško stanovništva i 4% punoljetnih žena.“ [1]

Nije rijetkost da postoji uvjerenje kako su ljudi djelotvorniji pri radu uz alkohol ili da se posebni uspjesi obilježavaju uporabom alkohola, stoga je vrlo važno s članovima kluba proanalizirati značenje koje njihovo radno mjesto ima za njih te utjecaj apstinencijskog ponašanja u radnom kolektivu [7].

1.2. Religioznost u ovisnika

Osim psihološke i socijalne dimenzije korisnici klubova često iskazuju i duhovnu dimenziju tražeći pritom i odgovore na pitanja smisla i tereta osjećaja krivnje, kao i mogućnost moralnog oporavka. Prakticiranje religioznosti povezano je sa motivacijom za osobnom promjenom jer propitivanje o životu uključuje i razmišljanje o vrijednostima, o novom smjeru životnog puta i djelotvornijem odnosu prema preprekama [8].

Religiju definiramo kao sustav shvaćanja, vjerovanja, ponašanja, obreda i ceremonija pomoću kojih osoba stavlja sebe u odnos sa Bogom iz kojeg osoba dobiva niz pogodnosti. Religija ili, kako ćemo sada nazvati, vjera, je sigurnost, ako

ima iskustvo Svetoga, no ona bitno uključuje i nesigurnost i sumnju. Neizvjesnost se iz vjere ne može isključiti, nego ju čini još divnijom. Problematična strana religioznosti je kad ljudi na vjeru gledaju kao na skupinu konzervativnih formulacija i crkvenih zakona, a ne vide bitni dio - osobni, unutarnji čin [9].

Prema Katekizmu Katoličke Crkve ovisnost je zlo koje tjera čovjeka da protiv svoje volje znajući da griješi i dalje konzumira sredstva ovisnosti, te time ugrožava temeljnu ljudsku vrijednost, a to je život, koji u konačnici pripada Bogu. Pošto je pojedinac postao ovisan o sredstvu ovisnosti on više nije slobodan, ne čini voljne izbore nego se počinje pokoravati umnim prisilama koje mozak stvara radi nedostatka konzumiranja, u ovom slučaju, alkohola. Prema nauku Crkve i katoličke vjere ljudski život i čovjek su stvoreni na sliku Božju. „Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih“ (Post 1,27)¹. Prema toj zapovijedi čovjek je dužan tako i živjeti, u skladu sa poštovanjem istoga, jer prepuštajući se ovisnosti on dolazi u sukob sa Bogom i time ugrožavam samoga sebe i svoj život [3].

Put oporavka alkoholičara prolazi i kroz unutarnju preobrazbu pojedinca. Pošto alkohol gospodari životom alkoholičara i slama njegovu osobnost, njemu treba jedna jača, božanska sila koja će to slomiti u njemu i dopustiti da se pojedinac izgradi, izraste, i postane bolja i jača osoba. Što se više razvija ta sila i snaga u njima, to se bolje preobraženje utisne u njihovu dušu. Predavanje onom duhovnom, tj božanskom, dovodi nas u stanje unutarnje radosti i blaženog mira, iz kojeg sve što poduzmemo izgleda kao da je blagoslovljeno. Uz pomoć duhovnoga teret krivnje nestaje, a duša postaje skrušena, zahvalna i ispunjena ljubavlju [6].

Naglo preobraćenje (temeljni duhovni događaj preokreta u čovjeku, rođenje duha, moralna preobrazba čovjeka nastala odlučnošću da se nikada ne pogazi vlastita savjest i da se živi pošteno i čisto) se dešava samo u malom broju ovisnika i tada ona ima odlike mistično-religioznog obraćenja. U većine se isto događa postupno, kroz više mjeseci ili godina, te im je takvima teško odrediti kada se točno desio taj prijelomni trenutak kada je apstinencija postala unutarnja preobrazba, a

---

¹ Citat iz Biblije: Knjiga Postanka, prva glava, 27. redak.

liječenje preraslo u put duhovnog rasta. Kroz promjenu nutrine alkoholičar je doživio duhovno rođenje kroz koje je njegova bolesna duša našla jedinstvo i svoje istinsko postojanje. Alkoholičar može naći čovječnost u sebi i učiniti svijet boljim tek kada se obrati [6].

Vjera u svjetliju budućnost i prihvaćanje svega što dođe na životni put postale su apstinentima nova rješenja za život kroz predanje sebe i svoga života na upravu Bogu, jer ako ovisnik bude živio svoj život po svojoj volji, a moleći Boga „Budi volja tvoja“ to ga nigdje neće dovesti. No, oporavak je jednako djelotvoran kako za ovisnike koji vjeruju tako i za one koji ne vjeruju u Boga. No, program oporavka nikako i nikad neće biti djelotvoran za pojedince koji sebe smatraju „bogovima“ koji se nikome ne žele, no njima se svi ostali moraju klanjati [6].

Prema Robertu Torreu postoji poznata „Molitva spokoja“ anonimnih alkoholičara koja se moli radi prevencije recidiva pijenja, a glasi: „Bože, daj mi snagu da se držim podalje od svega što bi me moglo navesti na pijenje, pronicljivost u nošenju s okidačima pijenja koje ne mogu izbjeći, i mudrost da umijem razlikovati prvo od drugoga. Jer samo ako ne popijem prvo piće neću se propiti!“ [6].

Religija je relativni pojam, na čijem se jednom kraju nalazi potpuna religioznost, a na drugom potpuna nereligioznost, a između toga postoji mnogo stupnjeva duhovnosti, tj osobnog shvaćanja vjere [10].

U skladu sa time u nastavku će biti prikazan stručni rad o religioznosti u liječenih ovisnika o alkoholu u fazi apstinencije.

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj ovoga rada je istražiti religioznost kod ovisnika o alkoholu u fazi apstinencije koji redovito dolaze u klub liječenih alkoholičara. Također je cilj istražiti da li ovisnici o alkoholu koji su više posvećeni duhovnosti i religioznom životu lakše savladavaju apstinencijske krize te ostaju dosljedni u svojoj namjeri apstiniranja od alkoholnih pića.

3. ISPITANICI I METODE

Anketno istraživanje o duljini apstinencije u ovisnika o alkoholu i utjecaju religioznosti provedeno je u suradnji sa voditeljima klubova liječenih alkoholičara iz Bjelovara, Koprivnice i Križevaca izravnim anketiranjem u lipnju i srpnju 2015. godine. Ispitivanje je provedeno na području Bjelovarsko-bilogorske i Koprivničko-križevačke županije (članovi klubova liječenih alkoholičara Bjelovar, Križevci i Koprivnica). Uzorak čine 74 ispitanika od čega je 58 muškaraca i 16 žena starosti 30-70 godina. .

U istraživanju je korištena strukturirana anketa sastavljena u tri dijela. Prvi dio ankete sastoji se od sociodemografskog upitnika koji obuhvaća 15 pitanja, a ona se odnose na spol, dob, bračno stanje, stručnu spremu, zanimanje, zaposlenost, primanja Drugi dio ankete se odnosi se na pitanja o religioznom statusu i vjeroispovijesti dok se treći dio ankete odnosi na vrijeme apstinencije.

Stav o duhovnosti i religioznoj praksi ispitanika ispitan je pomoću pitanja za čiji odgovor je bilo potrebno zaokružiti tvrdnju ocjenama od 1 do 5, pri čemu je jedan značilo nikada, a 5 uvijek. Upitnici su slobodno dostupni za korištenje i preuzeti su iz citirane literature. [11].

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Rezultati istraživanja grupirani su tri djela tako da prvi dio predstavlja sociodemografski upitnik koji je podijeljen u četiri kategorije i to na opće podatke, na stručnu spremu i zaposlenost, na kvalitetu života te na pitanja o vjeri i dužini apstinencije.

Drugi dio rezultata istraživanja odnosi se ispitanikove stavove o religiji, načinu na koji ju doživljava, koliko se smatra vjernikom i prihvaća li sve čemu ga vjera uči.

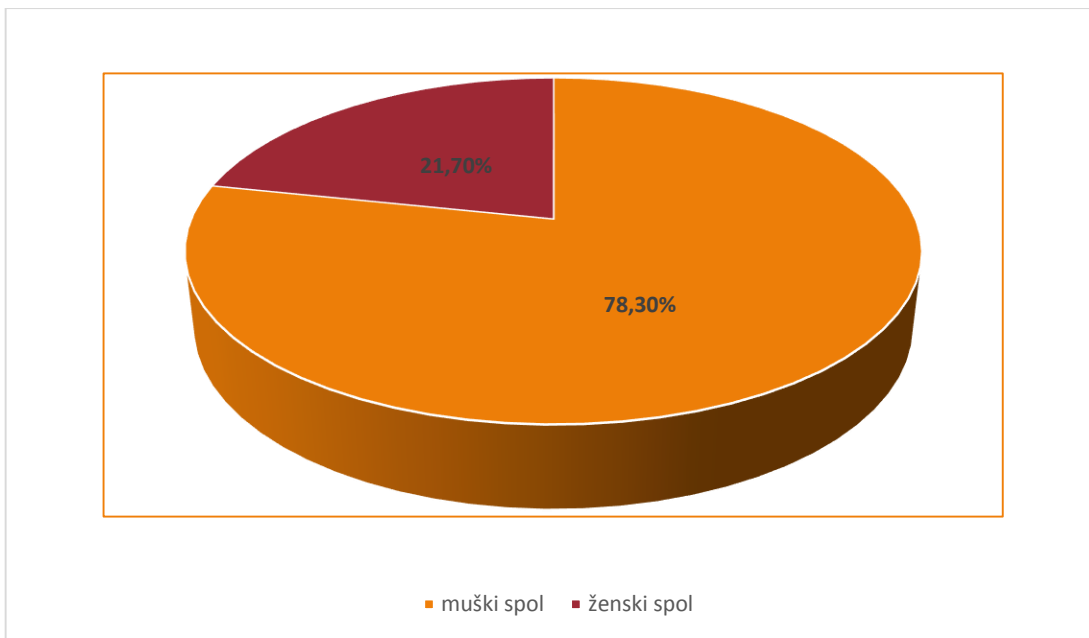
U trećem dijelu rezultata istraživanja prikazani su duhovni stavovi i praksa ispitanika.

Nedostatak ovog istraživanja je što su u njemu sudjelovali članovi iz samo tri kluba liječenih alkoholičara na području Koprivničko-križevačke i Bjelovarsko-bilogorske županije te zbog toga podaci nisu relevantni. Istraživanje ove vrste trebalo bi proširiti na područje cijele Republike Hrvatske kako bi se na većem uzorku istražio utjecaj religioznosti na trajanje apstinencije kod ovisnika o alkoholu.

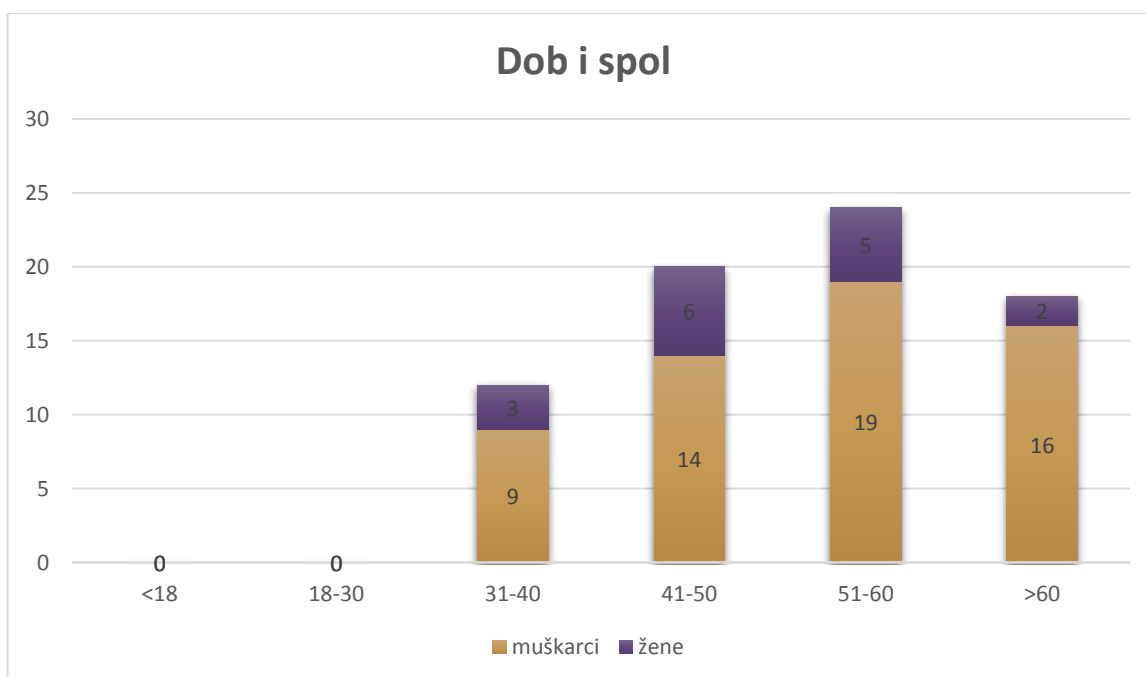
4.1. Opći podaci

Prema rezultatima istraživanja od 74 ispitanice osobe, 58 osoba bilo je muškog spola što je čak 78,3%, dok je osoba ženskog spola bilo 16 što je u postotku 21,7%. Struktura ispitanika prema spolu prikazana je na Grafikonu 1.

Što se tiče dobne strukture ispitanika, od ukupno 74 ispitanice osobe njih 12 (16,2%) bilo je u dobnoj skupini između 31 i 40 godina života. Od tih 12 osoba, 9 je bilo muškaraca i 3 žene. U dobnoj skupini između 41 i 50 godina života bilo je 20 ispitanika (27%), od čega je 14 muškaraca. Dobna skupina od 51 do 60 godina je najbrojnija što se tiče rezultata ovog istraživanja i ona broji 25 osoba (32,4%) od kojih je 19 muškaraca i 5 žena. Ispitanika starijih od 60 godina bilo je čak 18 (24,4%).

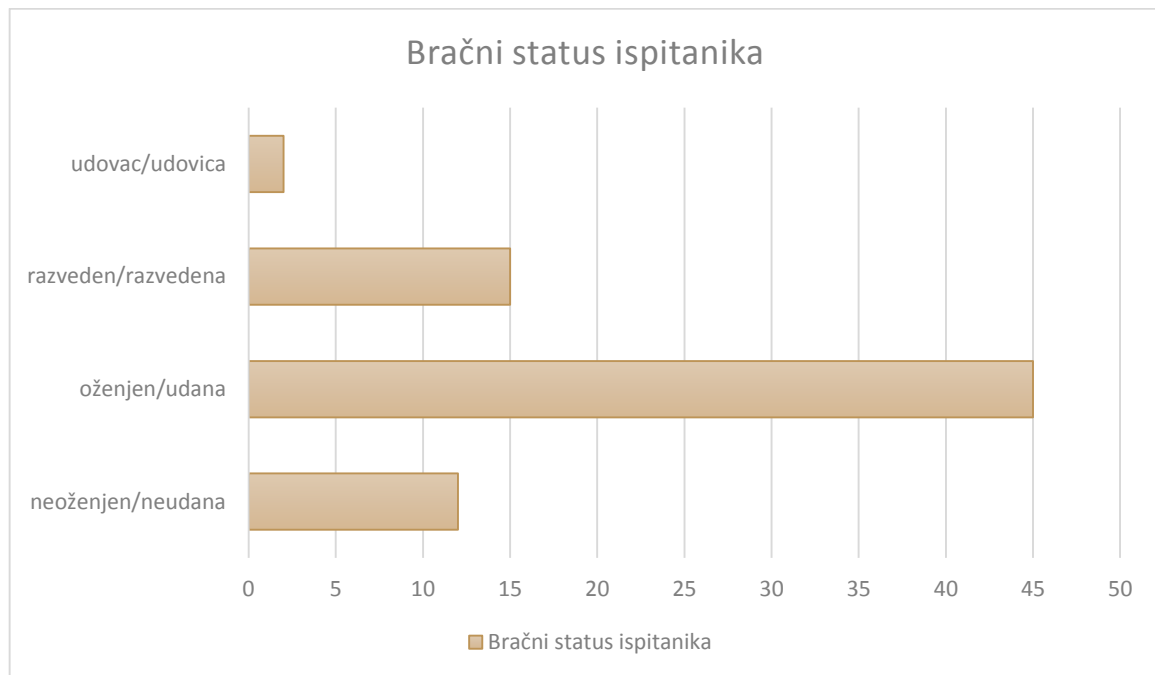
Grafikon 1. Struktura ispitanika po spolu

Grafikon 2. Struktura ispitanika po dobi i spolu

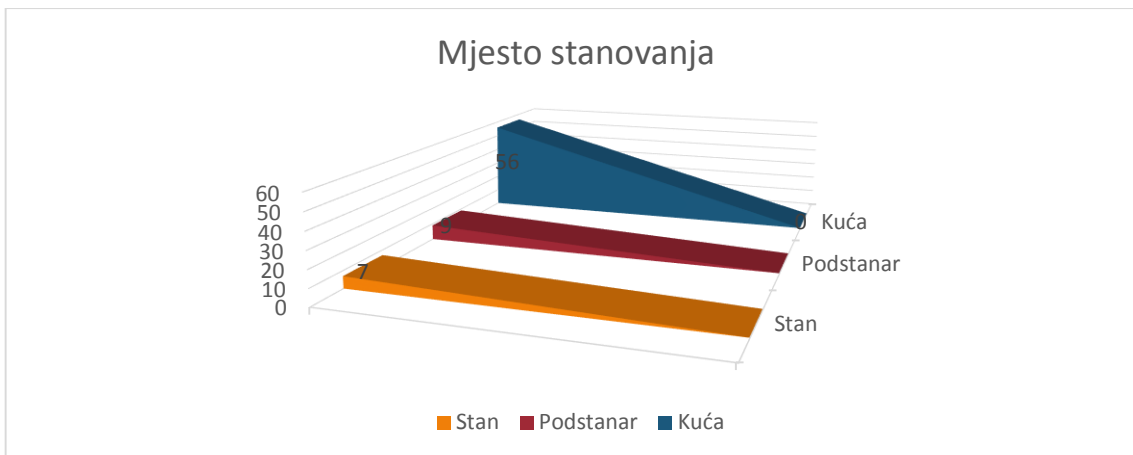
U dobi ispod 18 godina i od 18-30 godina života nije bilo niti jednog ispitanika što je pozitivno. Navedeni rezultati prikazani su na Grafikonu 2. koji prikazuje strukturu ispitanika po dobi i spolu.

Po bračnom statusu, od 74 ispitanice osobe, 12 osoba je neoženjeno/neudano što predstavlja 16,2%, dok su 2 osobe udovci (2,7%). Od ukupnog broja ispitanih osoba, njih 15 (20,2%) je razvedenih, dok je najbrojnija skupina onih ispitanika koji su oženjeni/udane i to 45 osoba (60,9%). Struktura ispitanika po bračnom statusu prikazana je na Grafikonu 3.

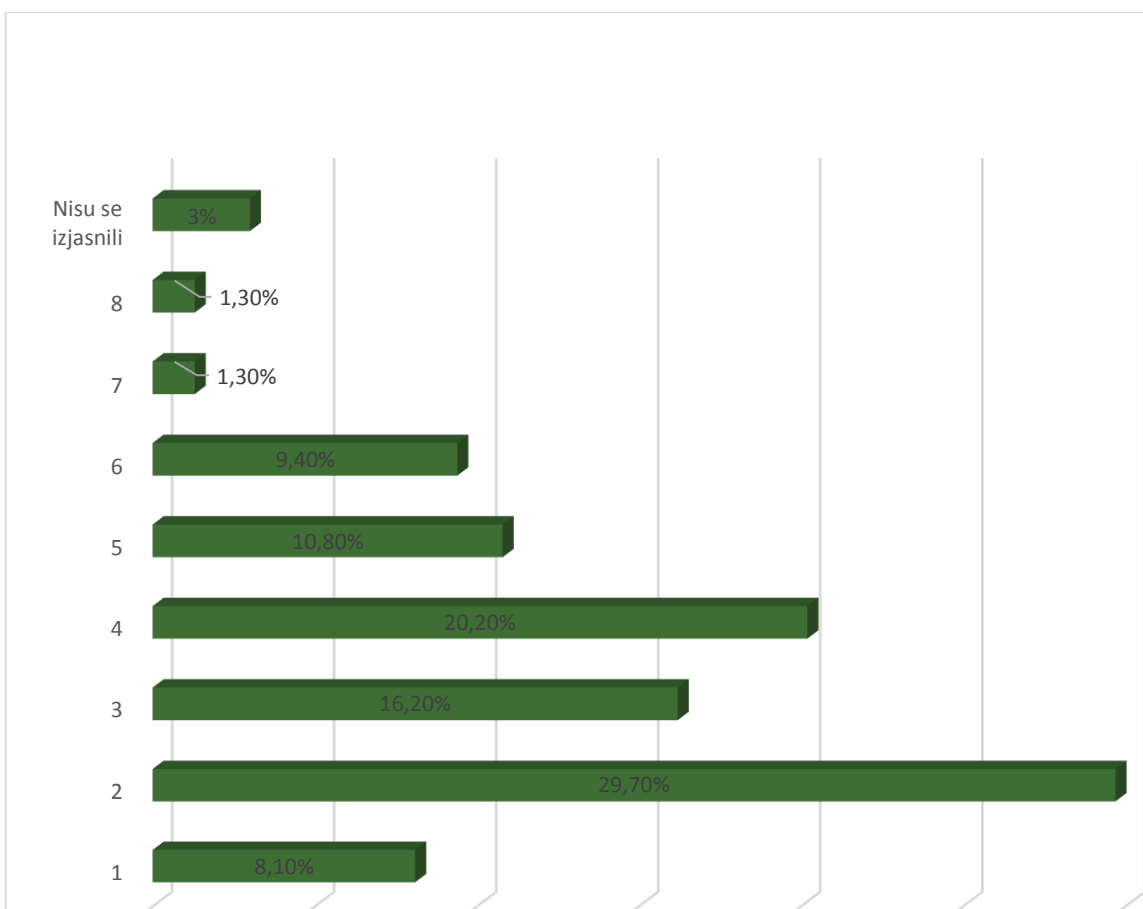

Grafikon 3. Struktura ispitanika po bračnom statusu

Grafikon 4. prikazuje strukturu ispitanika po mjestu stanovanja, ovisno da li se radi o kući, stanu ili su podstanari. Najviše ispitanika i to njih 56 (75,6%) se izjasnilo da žive u kući, 7 (9,4%) ispitanika živi u stanu, njih 9 (12,1%) su podstanari, dok se dvoje ispitanika nije izjasnilo o mjestu stanovanja.

Grafikon 4 . Struktura ispitanika po mjestu stanovanja

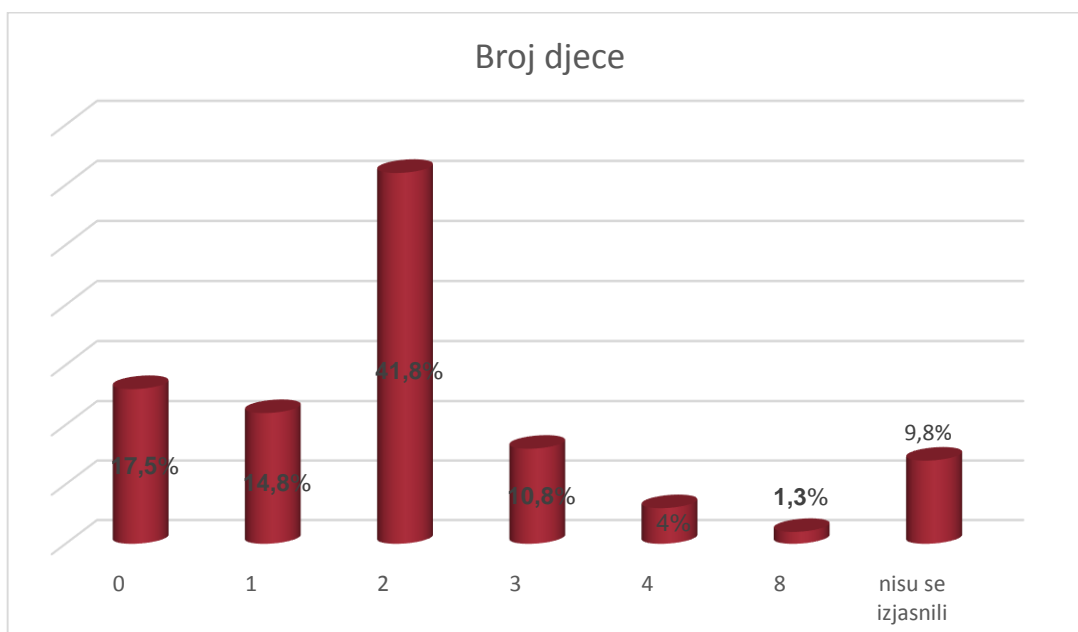

Grafikon 5. Struktura ispitanika po broju članova kućanstva

Broj članova kućanstva ispitanih osoba kreće se od 1 do 8 članova. Najviše je kućanstava s dva člana i to njih 22 (29,7%), zatim slijede kućanstva sa 4 člana kojih ima 15 (20,2%) te kućanstva s 3 člana kojih ima 12 (16,2%). Kućanstava sa 5 članova ima 8 (10,8%), sa 6 člana ih je 7 (9,4%), šest (8,1%) kućanstava ima po 1 člana. Jedno kućanstvo ima sedam članova i jedno kućanstvo 8 članova dok se dvoje ispitanika nije izjasnilo o broju članova kućanstva. Ova struktura prikazana je na Grafikonu 5.

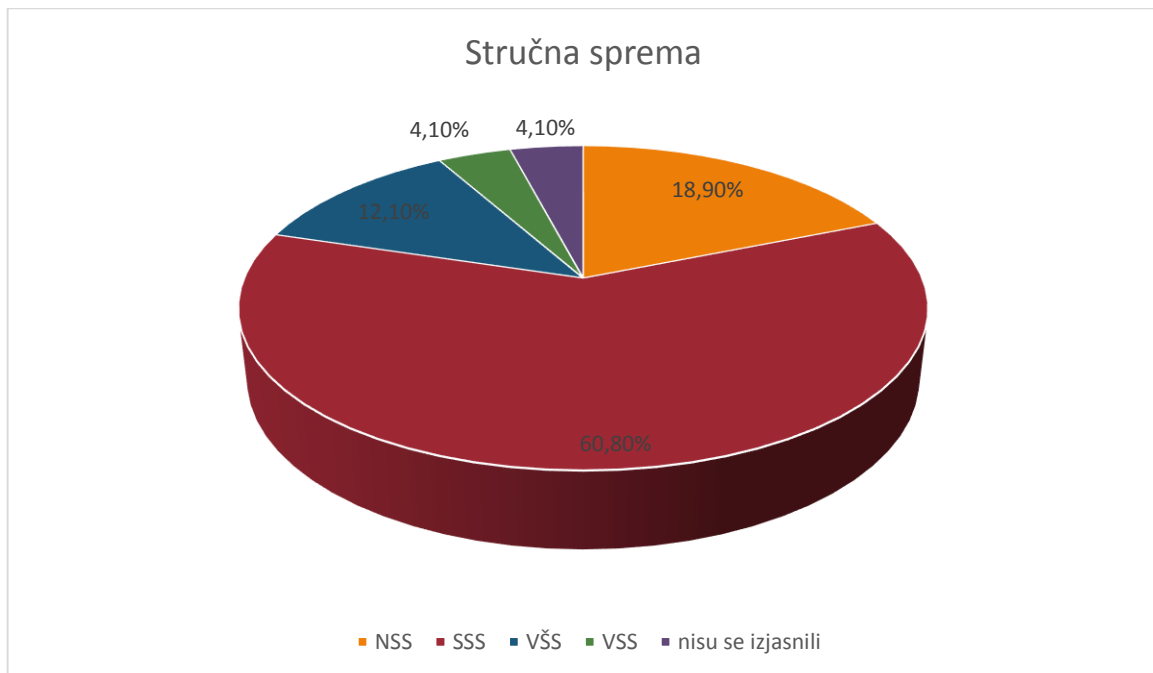
13 ispitanika (17,5%) nema djece, 11 (14,8%) ispitanika ima jedno dijete, 31 (41,8%) ispitanika ima dvoje djece, troje djece ima 8 (10,8%) ispitanika, 3 (4%) ispitanika imaju četvero djece, a 1 (1,3%) ispitanik ima osmero djece, dok se sedam ispitanika nije izjasnilo koliko djece imaju (Grafikon 6).

Grafikon 6. Struktura ispitanika po broju djece u kućanstvu

4.2. Stručna sprema i zaposlenost

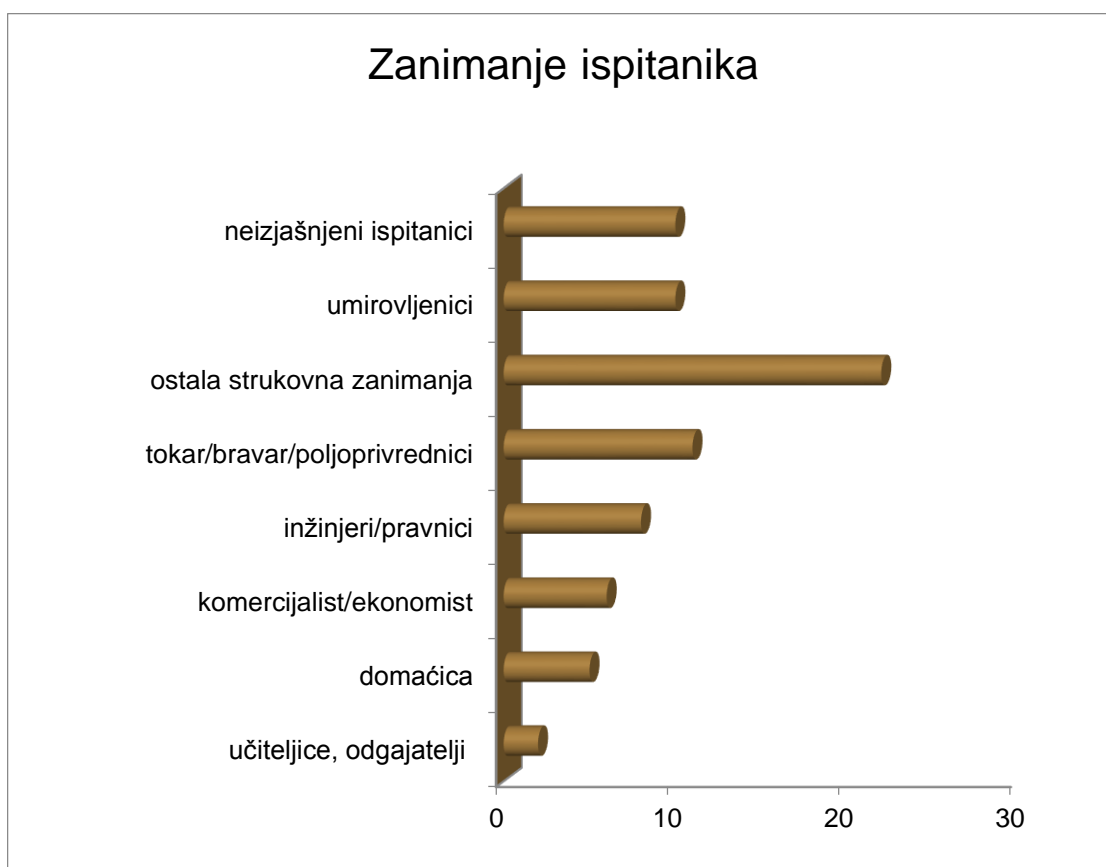
Nižu stručnu spremu ima 14 ispitanika (18,9%), dok njih čak 45 (60,8%) ima srednju stručnu spremu. 9 (12,1%) ispitanika imaju višu stručnu spremu, a 3 (4,1%) ispitanika imaju visoku stručnu spremu, dok se i kod ovog pitanja troje (4,1%) ispitanika nije izjasnilo o stručnoj spremi. (Grafikon 7).

Grafikon 7. Struktura ispitanika po stručnoj spremi

Od ukupno 74 ispitane osobe 5 (6,7%) ispitanica su po zanimanju domaćice, 6 (8,1%) ispitanika su po zanimanju ekonomisti i komercijalisti, dok je 8 (10,8%) ispitanika po zanimanju inženjeri i pravnici. 11 (14,8%) ispitanika su po zanimanju tokari, bravari i poljoprivrednici, a 22 (29,7%) ispitanika se bave strukovnim zanimanjima poput prodavača, ugostitelja, mesara i sl. 2 (2,7%) ispitanika izjasnila da su po zanimanju učiteljice ili odgajateljice. 10 (13,6%) ispitanika se izjasnilo da su

umirovljenici, dok se 10 ispitanika nije izjasnilo o svom zanimanju (13,6%) (Grafikon 8).

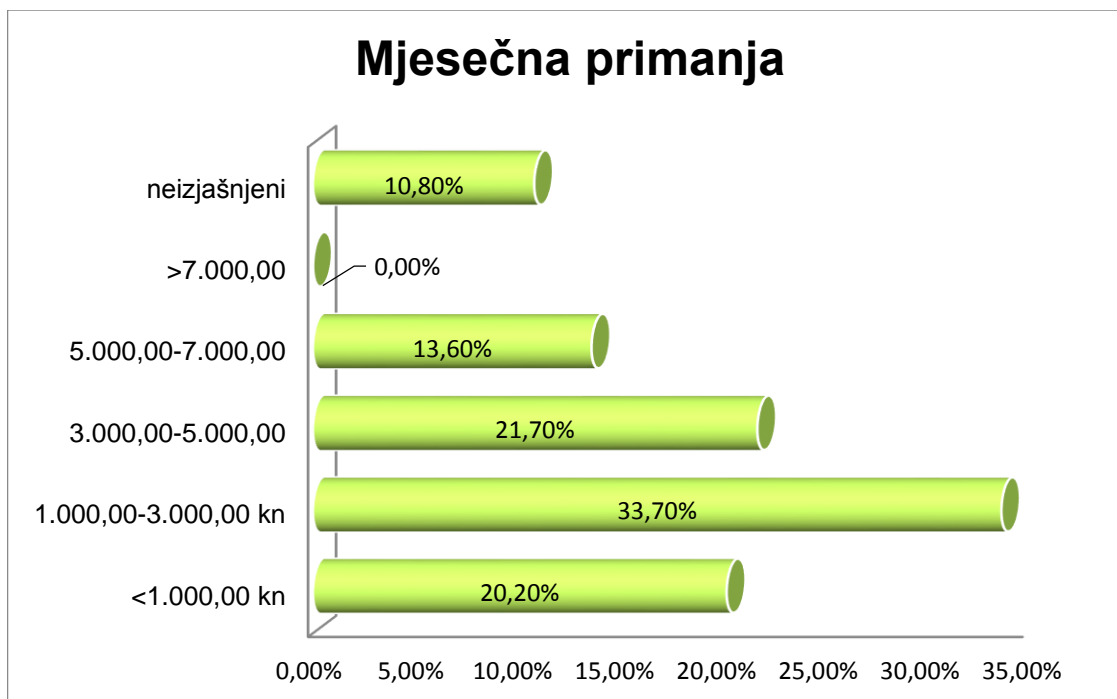
Grafikon 8. Struktura ispitanika po zanimanju

Od 74 ispitanice osobe , njih 26 (35,1%) se izjasnilo kao nezaposlene osobe, dok se njih 22 (29,7%) izjasnilo kao zaposlene osobe, a isto toliko, znači 22 (29,7%) ispitanika se izjasnilo da su umirovljenici, a 4 (5,5%) ispitanika se nisu izjasnila o statusu zaposlenosti. (Grafikon 9).

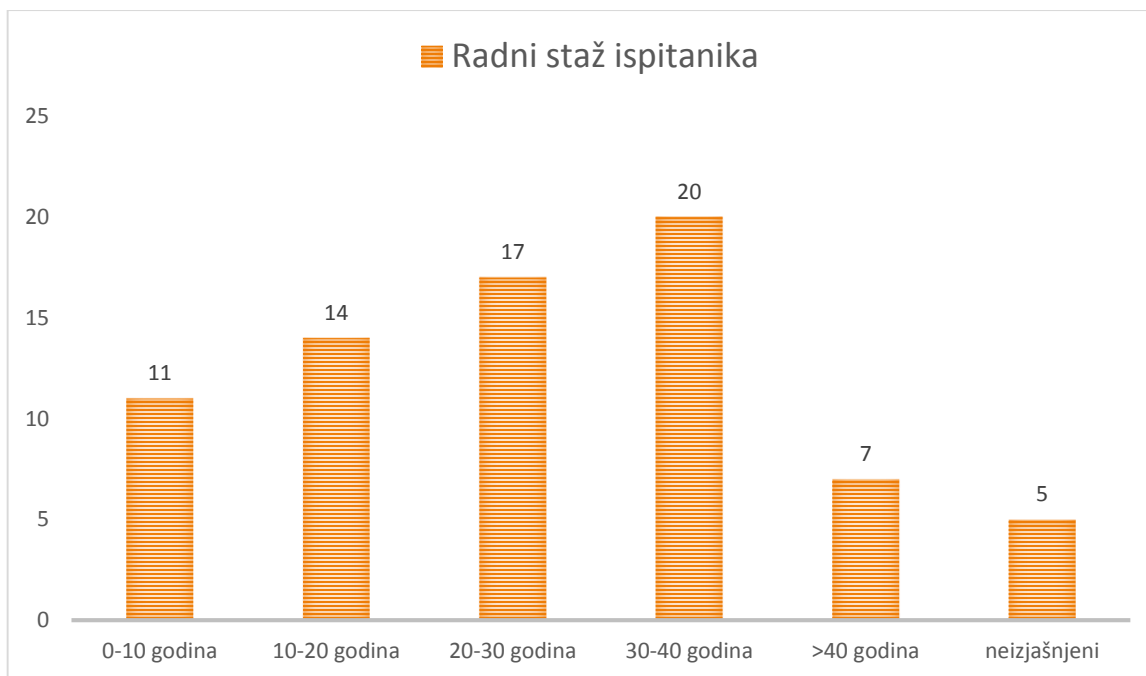
Grafikon 9. Struktura ispitanika po zaposlenosti

Od ukupno 74 ispitane osobe, njih 15 (20,2%) se izjasnilo da su im mjesečna primanja manja od 1.000,00 kn. Mjesečna primanja između 1.000,00 i 3.000,00 kuna imalo je najviše ispitanika i to njih 25 (33,7%), dok je mjesečna primanja u rasponu od 3.000,00 do 5.000,00 kuna imalo 16 (21,7%) ispitanika. 10 ispitanika (13,6%) ispitanika se izjasnilo da imaju mjesečna primanja u rasponu od 5.000,00 do 7.000,00 kuna, dok mjesečna primanja veća od 7.000,00 kuna nije imao niti jedan ispitanik te se 8 (10,8%) ispitanika nije izjasnilo o svojim mjesečnim primanjima (Grafikon 10).

Grafikon 10. Struktura ispitanika po mjesečnim primanjima

Od ukupnog broja ispitanih osoba, njih 11 (14,8%) ostvarilo je radni staž u trajanju do 10 godina, dok je njih 14 (18,9%) ostvarilo radni staž u trajanju od 10 do 20 godina. Radni staž u trajanju od 20 do 30 godina ostvarilo je 17 (22,9%) ispitanika. Najviše ispitanika, i to njih 20 (26,3%) ispitanika je ostvarilo radni staž u trajanju od 30 do 40 godina, dok je 7 (9,4%) ispitanika ostvarilo radni staž koji je trajao duže od 40 godina, a 5 ispitanika nije se izjasnilo o radnom stažu (Grafikon 11).

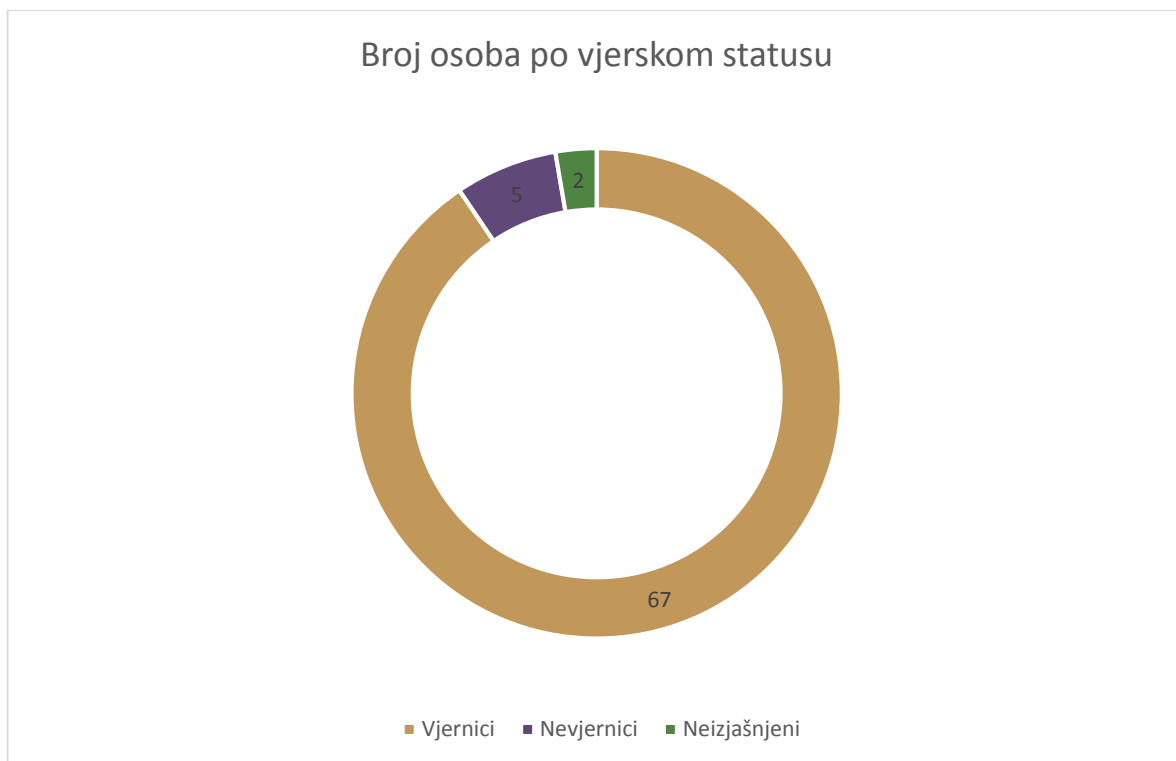

Grafikon 11. Struktura ispitanika po radnom stažu

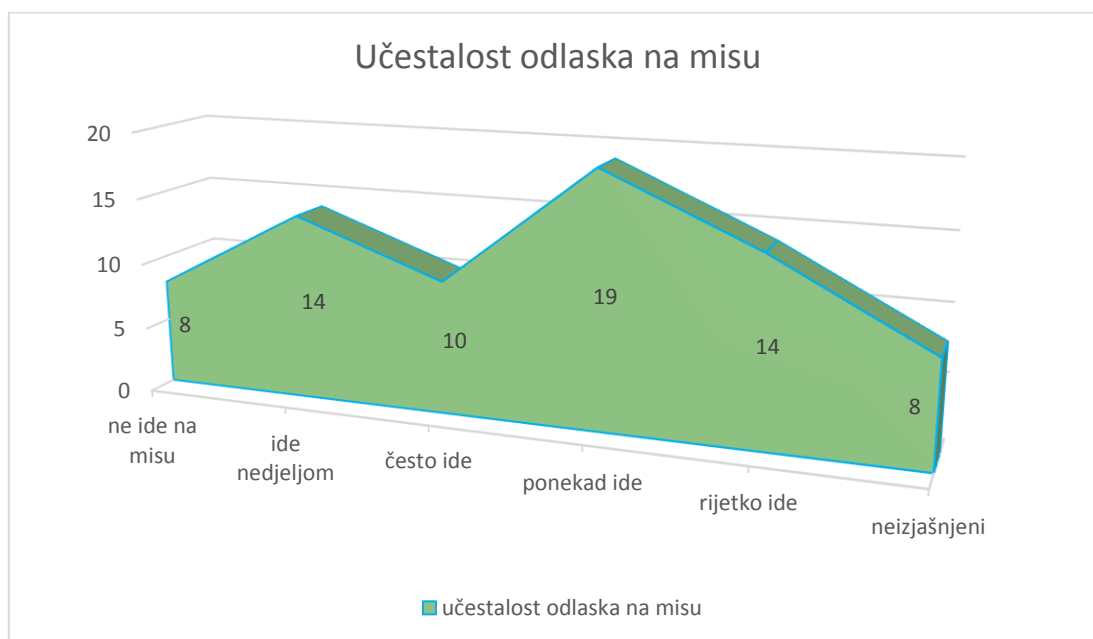
4.3. Vjera i apstinencija

Ova skupina pitanja odnosi se na pitanja o tome dali se ispitanici uopće smatraju vjericima, idu li na misu i koliko često, koje su vjeroispovijesti i koliko dugo apstiniraju od alkohola (u mjesecima).

Od 74 ispitane osobe, njih čak 67 (90,5%) označili su da se smatraju vjericima. 5 (6,7%) ispitanika izjasnili su se kao ne vjernici, a dvoje ispitanika nisu odgovorili kako se osjećaju po tom pitanju. Ova struktura prikazana je na Grafikonu 12.

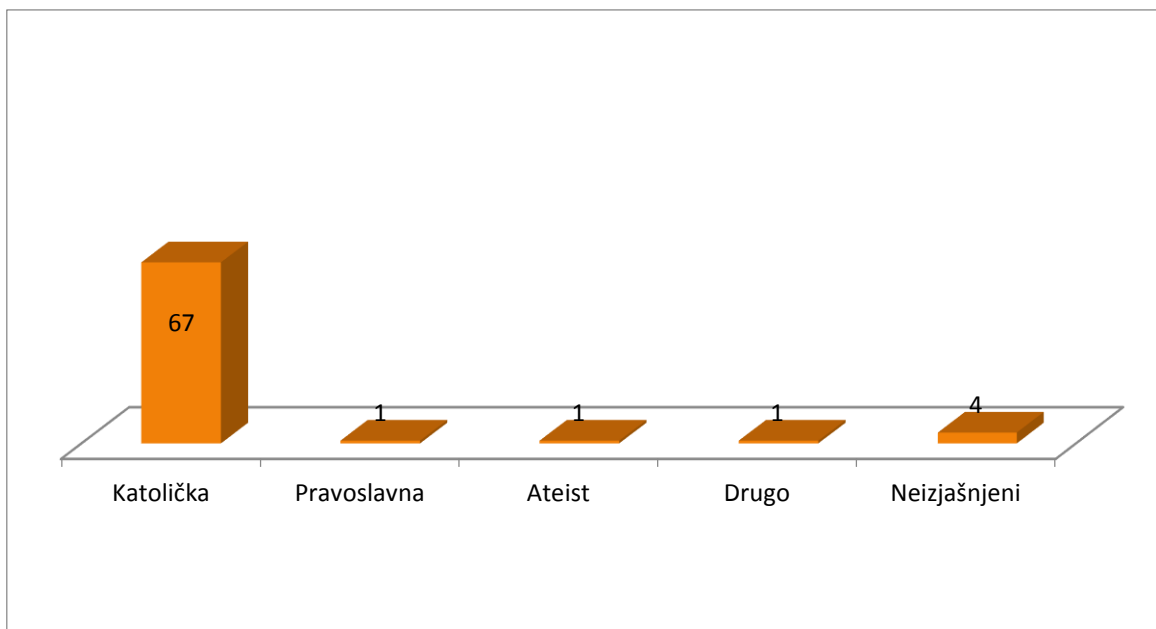
Grafikon 12. Struktura ispitanika po izjavi o vjerskom statusu

Grafikon 13. Struktura ispitanika po učestalosti odlaska na misu

Od 74 ispitanika, njih 58 izjasnilo se da idu u Crkvu, 8 (10,8%) ispitanika da ne idu u Crkvu i njih jednako toliko (8) se nije izjasnilo da li i koliko često idu u Crkvu. Od 58 ispitanika koji su se izjasnili da idu u Crkvu, njih 14 (19%) se izjasnilo da u Crkvu i na misu idu nedjeljom, 10 ispitanika (13,6%) da često idu u Crkvu, 19 (25,8%) da ponekad idu i njih 14 (19%) da rijetko idu u Crkvu.

Što se tiče vjeroispovijesti, najveći broj ispitanika, njih čak 67 (90,5%) izjasnio se kao katolik, 1 (1,3%) ispitanik se izjasnio kao pravoslavac, 1 (1,3%) ispitanik kao ateist i jedan (1,3%) ispitanik izjavio je da ima neposredan odnos s Bogom, dok se 4 (5,6%) ispitanika nisu izjasnili o svojoj vjeroispovijesti (Grafikon 14.).

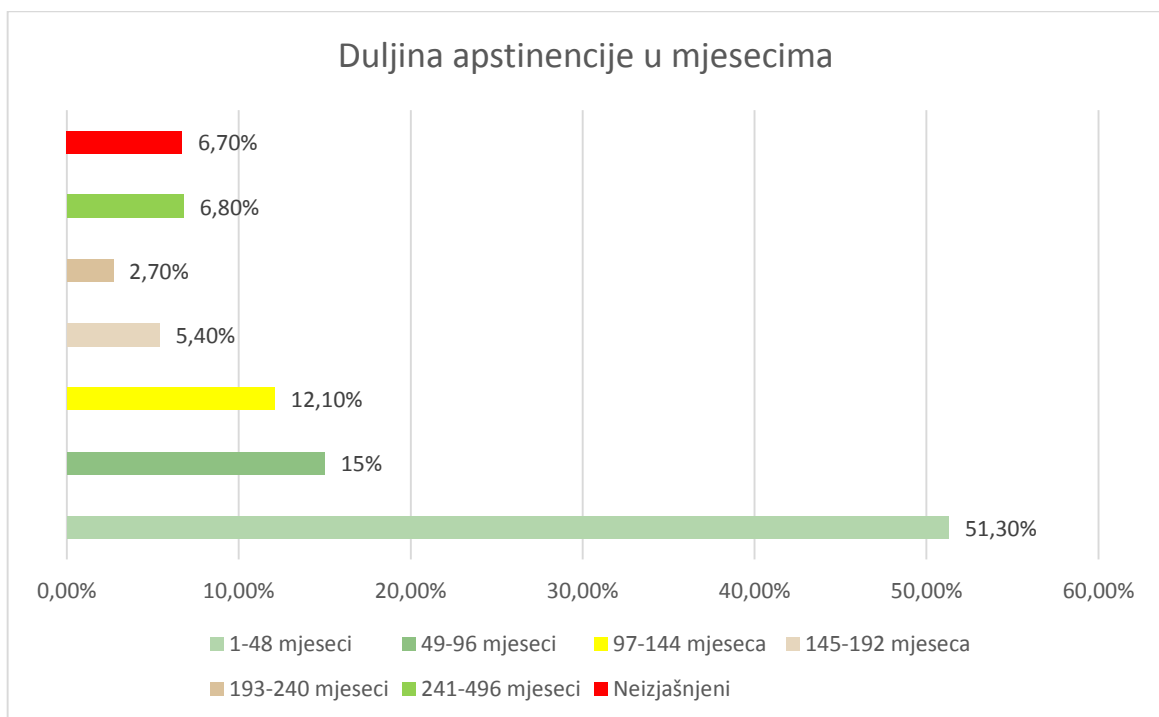

Grafikon 14. Struktura ispitanika po vjeroispovijesti

Posljednje pitanje u ovom dijelu anketnog upitnika odnosi se na duljinu trajanja apstinencije ispitanika. Dujina trajanja apstinencije kreće se u rasponu od 1 do 496 mjeseci, pri čemu 31 ispitanik apstinira duže od 48 mjeseci, a 29 ispitanika od njih su vjernici i odlaze na svetu misu. Od ukupnog broja ispitanika 5 (6,7%) ispitanika se nije izjasnilo o duljini trajanja njihove apstinencije. 38 ispitanika (51,3%)

apstinira u rasponu od 1 do 48 mjeseci, 11 (15%) ispitanika apstinira u rasponu od 49 do 96 mjeseci. Duljina trajanja apstinencije od 97 do 144 mjeseca broji 9 (12,1%) ispitanika, dok ona od 145 do 192 mjeseca 4 (5,4%) ispitanika od koji su se dvojica ispitanika izjasnila da nisu vjernici i da ne idu na misu. 2 (2,7%) ispitanika nalaze se u rasponu trajanja apstinencije od 193 do 240 mjeseci, dok se 5 (6,8%) ispitanika nalazi u skupini koja apstinira između 241 i 496 mjeseci. Sve navedeno prikazano je u Grafikonu 15.

Grafikon 15. Struktura ispitanika po duljini trajanja apstinencije

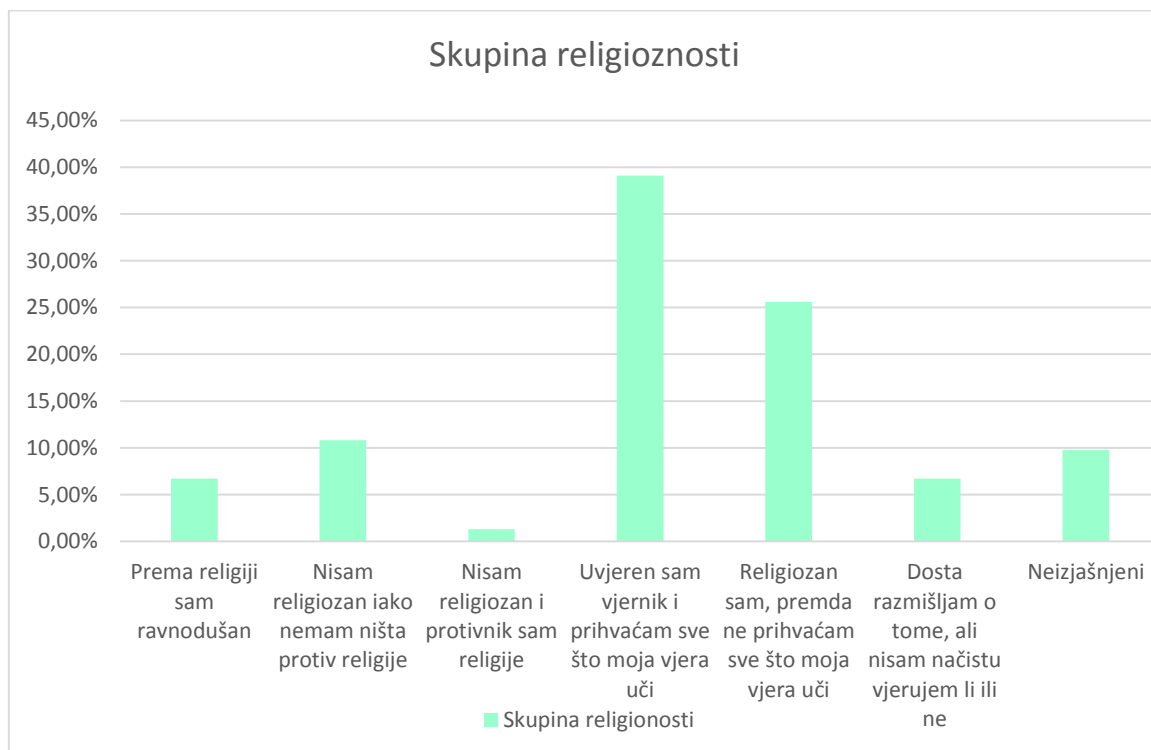
4.4. Religioznost ispitanika

U ovom dijelu analiziranja rezultata istraživanja pozornost je posvećena samo jednom pitanju koje je postavljeno ispitanicima, a ono se odnosi na njihov odnos prema religiji, odnosno ispitanici su se prema ponuđenim odgovorima morali svrstati

u neku od navedenih skupina. Pitanje je glasilo: Kada bi Vas netko pitao o Vašem odnosu prema religiji, kamo biste se svrstali?, a ponuđeni odgovori:

1. Prema religiji sam ravnodušan.
2. Nisam religiozan, iako nemam ništa protiv religije.
3. Nisam religiozan i protivnik sam religije.
4. Uvjeren sam vjernik i prihvaćam sve što moja vjera uči.
5. Religiozan sam, premda ne prihvaćam sve što moja vjera uči.
6. Dosta razmišljam o tome, ali nisam načistu vjerujem li ili ne.

U skupinu onih ravnodušnih prema religiji svrstalo se 5 (6,7%) ispitanika, onih koji nisu religiozno no nemaju ništa protiv religije je 8 (10,8%), protivnik religije je 1 (1,3%) ispitanik, dok se najveći broj i to njih 29 (39,1%) svrstalo u četvrtu skupinu i rekli da su uvjereni vjernici i prihvaćaju sve što ih vjera uči. U petu skupinu ubrojilo se 19 (25,6%) ispitanika, a onih koji su neodučni po pitanju vjere 5 (6,7%), dok se 7 (9,8%) ispitanika nije izjasnilo u koju skupinu bi se oni uvrstili (Grafikon 16.)

Grafikon 16. Struktura ispitanika po razini religioznosti

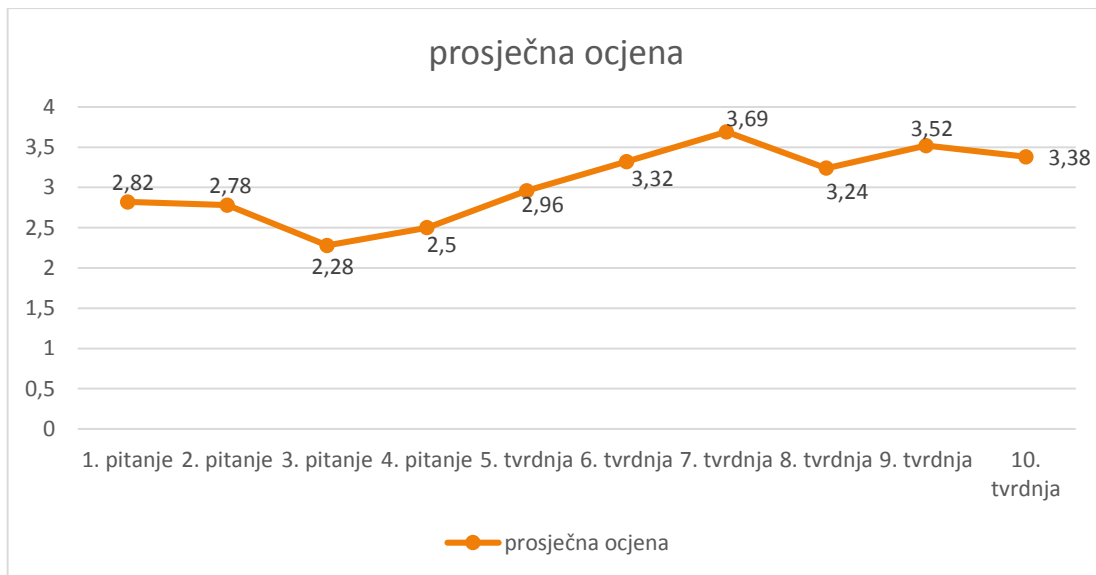
4.5. Duhovni stavovi i praksa ispitanika

U trećem i ujedno posljednjem dijelu anketnog istraživanja postavljena je ljestvica koja najbolje opisuje stavove ispitanika o duhovnosti i primjenu duhovnosti. Ispitanicima su ponuđeni odgovori, odnosno skala na kojoj su ispitanici imali ponuđenu skalu od 1 do 5 pri čemu je 1 značilo da nikada nemaju takav stav ili da nikada to ne primjenjuju, a 5 je značilo da uvijek tako postupaju.

Prilikom iznošenja rezultata ovog dijela istraživanja, odlučeno je da će se rezultati prikazati na temelju prosječne ocjene po svakoj zadanoj tvrdnji, odnosno pitanju, a pitanja su bila:

1. U razgovoru sa svojom obitelji ili prijateljima, koliko često spominjete duhovne stvari?
2. Koliko često dijelite s drugima probleme i radost življenja u skladu s Vašim duhovnim uvjerenjem?
3. Koliko često čitate duhovno-povezane materijale?
4. Koliko često se uključujete u privatne molitve ili meditacije?
5. Često se osjećam vrlo blizu Bogu ili „višoj sili“ u molitvi, u javnom štovanju ili u važnim trenucima u mom svakodnevnom životu.
6. Moji duhovni pogledi imali su i još uvijek imaju utjecaj na moj život.
7. Oprost je važan dio moje duhovnosti.
8. Ja pronalazim duhovno vodstvo tijekom donošenja odluka u mom svakodnevnom životu.
9. Moja duhovnost je važan dio mog života.
10. Moja duhovnost je osobito važna za mene jer odgovara na mnoga pitanja o smislu života.

Rezultati su prikazani na Grafikonu 17. tako da je na temelju zaokruženih tvrdnji i pitanja izračunata prosječna ocjena.

Grafikon 17. Prosječne ocjene o stavovima i u praksi ispitanika o duhovnosti

Iz Grafikona 17. vidljivo je kako su najveće prosječne ocjene kod tvrdnje 7 koja glasi da je oprost važan dio duhovnosti ispitanika te kod tvrdnje 9 koja kaže da je duhovnost važan dio života ispitanika.

5. RASPRAVA

Svrha rada bila je istražiti prisutnost religioznosti i mogući utjecaj iste na trajanje apstinencije kod liječenih alkoholičara. Analizom dobivenih podataka dobiveni rezultati uspoređivani su sa sličnim istraživanjima naših autora.

Po bračnom statusu, od ukupnog broja ispitanih osoba, njih 15 (20,2%) su razvedenih, dok je najbrojnija skupina onih ispitanika koji su oženjeni/udane i to 45 osobe (60,9%) što pokazuje da više od polovice ispitanika je u bračnoj zajednici, što je suprotno rezultatima drugih istraživanja gdje u podjednakom postotku prevladavaju razvedeni i oni u braku što može značiti da su godine narušene komunikacije i međuljudskih odnosa, destruktivnog ponašanja i patnje okoline narušili odnose [12].

Nezaposlenih je nešto više od zaposlenih, točnije, 26 osoba što je čak 35,1% što pokazuje da je alkoholičarima teže doći do posla jer zbog svog načina života poslodavci nisu zainteresirani za njih. Isto tako su dobiveni rezultati u ostalim istraživanjima, gdje u najvećem postotku prevladavaju nezaposleni, što im još dodatno stvara monotoniju, osjećaj bespomoćnosti i besperspektivnosti što pogoduje nastavku konzumiranja alkohola [12].

Čak 45 ispitanika (60,8%) ima srednju stručnu spremu, dok ih 14 (18,9%) ima nižu stručnu spremu što je pokazatelj da prekomjerna konzumacija alkohola ima nepovoljne učinke na školovanje i doškolovanje mlađe populacije što ostavlja dugotrajne posljedice na njihov život [13]. Još jedan podatak koji potvrđuje prethodno napisano je to što najviše ispitanika - 22 (29,7%) se bave strukovnim zanimanjima poput prodavača, ugostitelja, mesara itd.

Mjesečna primanja između 1.000,00 i 3.000,00 kuna imalo je najviše ispitanika i to njih 25 (33,7%) što također dokazuje da su financije veliki problem u obitelji liječenih alkoholičara, pogotovo nakon što je dokazano da je najveći postotak ispitanika nezaposleno.

58 ispitanika se izjasnilo da idu u Crkvu. Nedjeljom na sv. Misu ide njih 14 (19%), 10 ispitanika (13,6%) ide često u crkvu, 19 (25,8%) ide ponekad i njih 14 (19%) rijetko odlazi na misu i u Crkvu. Što se tiče vjeroispovijesti, najveći broj ispitanika, njih čak 67 (90,5%) izjasnio se kao katolik, što je bilo i za očekivati, s obzirom da su Hrvati katolička nacija. Slične rezultate su dobili u istraživanju na Filozofskom fakultetu u Zgrebu u svrhu diplomskog rada gdje su došli do rezultata da ima više osoba koje su podložne obrednoj religioznosti, te da te osobe u manjem postotku konzumiraju psihoaktivne tvari, u ovom slučaju alkohol [14].

Dujina trajanja apstinencije kreće se u rasponu od 1 do 496 mjeseci, pri čemu 31 ispitanik apstinira duže od 48 mjeseci, a 29 ispitanika od njih su vjernici i odlaze na sv. Misu. Po pitanju duljine trajanja apstinencije 5 ispitanika (6,7%) se nije izjasnilo o duljini trajanja, dok najveći broj njih, čak 38 ispitanika (51,3%) apstinira u rasponu od 1 do 48 mjeseci. Ovi podaci mogu biti pokazatelji da religija i pohađanje Crkve imaju pozitivan utjecaj na apstinenciju od alkohola.

U odnosu prema religiji najveći broj ispitanika, njih 29 (39,1%) se svrstalo u četvrtu skupinu, što potvrđuje da je najviše apstinenata koji su vjernici i prihvaćaju sve što njihova vjera nalaže. Slični rezultati su pokazani i u istraživanju sa studija Socijalnog rada na Pravnom fakultetu u Zgrebu gdje su u skoro pa u sličnom postotku prevladavali vjernici, no jedina je razlika bila kod onih koji svoju vjeru u potpunosti prihvaćaju, i oni koji ju ne prihvaćaju u cijelosti [11].

U trećem i ujedno posljednjem dijelu anketnog istraživanja postavljena je ljestvica koja najbolje opisuje stavove ispitanika o duhovnosti i primjenu duhovnosti. Ispitanicima je ponuđena skala od 1 do 5 pri čemu je 1 značilo da nikada nemaju takav stav ili da nikada to ne primjenjuju, a 5 je značilo da uvijek tako postupaju. Najveće prosječne ocjene su se nalazile kod tvrdnje koja glasi da je oprost važan dio duhovnosti ispitanika te kod tvrdnje koja kaže da je duhovnost važan dio života ispitanika, što govori u prilog tome kako su religiozni apstinenti optimističniji, što je također i potkrijepljeno dokazima da u i drugim istraživanjima koja pokazuju da je apstinentima duhovnost važan aspekt života, a oprost važan dio duhovnosti [11].

Nakon sažimanja odgovora dobivenih na pitanja koja se odnose na duljinu trajanja apstinencije, religioznost i prakticiranje vjere vjerojatno utječu na duljinu apstinencije u ovisnika o alkoholu. Česti odlasci na misu, koji podrazumijevaju dnevne, tjedne ili mjesečne odlaske, najviše prakticirali apstinenti koji dulje vrijeme apstiniraju (najveći broj mjeseci zabilježen kod redovnog odlaska na misu iznosi 336 mjeseci, i to dvije osobe). Uz redovne odlaske na misu, te osobe su navele da je duhovnost važna za njih, te da je vjera česta tema njihovih razgovora i razmišljanja.

Osobe koje su imale recidiv ili su na početku apstiniranja (0-12 mj.) navele su da na misu idu rijetko, ili ponekad, što se može navesti da idu na godišnjoj razini, te su te osobe u najvećem postotku navele da je duhovnost u manjoj mjeri važna za njihov život. Sa druge strane, apstinenti koji su imali recidiv ili su tek počeli apstinirati, navele su da na misu idu par puta tjedno, ili nedjeljno.

Apstinenti koji su odgovorili da ne vjeruju u Boga, da ne idu na misu, da su ravnodušni prema religiji te da im duhovnost nije bitan segment u životu je relativno malo u usporedbi sa onima koji su religiozni. U ovoj skupini se nalazi 8 apstinenata koji apstiniraju u najvećem postotku manji broj mjeseci u odnosu na one koji su u skupini koji vjeruju u Boga, no u ovoj skupini se nalazi i jedan apstinent koji u ovom istraživanju ima najduže zabilježeno trajanje apstinencije u iznosu od 496 mjeseci.

Nakon razrade rezultata postoje indicije kako religioznost i vjera u Boga te prakticiranje vjere mogu imati utjecaj na duljinu trajanja apstinencije u ovisnika o alkoholu, te da ovisnici koji su više posvećeni duhovnosti i religioznom životu lakše savladavaju apstinencijske krize te ostaju dosljedni u svojoj namjeri apstiniranja od alkoholnih pića.

Na osnovu dobivenih podataka u ovom stručnom radu može se tek pretpostaviti kako religioznost i duhovnost imaju utjecaj na ispitanike koji apstiniraju od alkoholnih pića, no za donošenje znanstvenih zaključaka potrebno je provesti istraživanje na

daleko većem, reprezentativnom uzorku sa standardiziranim upitnicima i znanstvenim metodama.

6. ZAKLJUČAK

Ovisnost o alkoholu je duševna bolest sve zastupljenija u općoj populaciji. Oporavak iziskuje mnogo truda i strpljenja obzirom da se radi o kroničnoj doživotnoj recidivirajućoj bolesti. Po uspostavi apstinencije rehabilitacija traje doživotno. Uz disciplinu i socijalnu podršku, religioznost i prakticiranje vjere mogu biti važni pozitivni prediktori održanja apstinencije.

Rezultati istraživanja su pokazali kako je najveći broj apstinenata muškog spola, u bračnoj zajednici, nezaposleni su, imaju srednju stručnu spremu, katoličke su vjeroispovijesti te redovno odlaze na mise.

Dujina trajanja apstinencije kreće se u rasponu od 1 do 496 mjeseci, pri čemu najveći broj ispitanika - 38 (51,3%) apstinira u rasponu od 1 do 48 mjeseci, s tim da najveći broj ispitanika koji su odgovorili da su vjernici i da prakticiraju vjeru imaju najdulje razdoblje apstinencije.

Popisom osnovnih religioznih praksa i vjerovanja zbrojena je srednja vrijednost ispitanikovih stavova. Najveći postotak odgovora je dobiven kod tvrdnje da je oprost važan dio duhovnosti ispitanika te kod tvrdnje koja navodi da je duhovnost važan dio života ispitanika.

Dobiveni rezultati mogu biti indikatori utjecaja vjere na produženu duljinu apstinencije u ovisnika o alkoholu.

Za potvrdu rezultata nužna je znanstvena metodologija te reprezentativniji uzorak.

7. POPIS LITERATURE

1. Torre, D. Propadanje alkoholičara, Hrvatski savez klubova liječenih alkoholičara, Zagreb, 2006; 25-74.
2. Buljan, D. Sprečavanje, prepoznavanje i liječenje ovisnosti: djelovanje sredstava ovisnosti na mozak i ponašanje, Klinika za psihijatriju, Centar za proučavanje i suzbijanje alkoholizma i drugih ovisnosti, Klinička bolnica „Sestre milosrdnice“, Zagreb, 2010; 7-11.
3. Nikić, M. Moralno-etički i duhovni aspekti bolesti ovisnost, Alcoholism – Journal on alcoholism and related addictions, Zagreb, 2010;46 (1); 51-56.
4. Hotujac, Lj. Psihijatrija, Zagreb, 2006; 117-140.
5. Štimac, A. Socijalni radnici najpozvaniji su stručnjaci u resocijalizaciji liječenih alkoholičara, Zbornik stručnih radova alkohološkog glasnika, Hrvatski savez klubova liječenih alkoholičara, 2003; (<http://www.hskla.hr/ZBORNİK%20knjiga/06%20SOCIJALNI%20RAD%20U%20ALKOHOLIZMU/0601%20SOCIJALNI%20RADNICI%20NAJPOZVANIJI%20SU.htm>)
6. Torre, R. Oporavak alkoholičara u klubovima liječenih alkoholičara, Hrvatski savez klubova liječenih alkoholičara, Zagreb, 2006; 17-27, 147.
7. Radat, K. Alkoholizam i socijalni rad, Hrvatska udruga socijalnih radnika, Zagreb, 2005; 37-41.
8. Radat, K., Uloga i značenje vjerske zajednice u tretmanu obitelji alkoholičara, Hrvatska udruga socijalnih radnika, Zagreb, 2005; 65-73.
9. Ćorić, Š. Psihologija religioznosti, Jastrebarsko, 1998; 17-18.
10. Jašić, O., Hodžić, Dž., Selmanović, S. Utjecaj religijskog statusa i kvalitete života na konzumaciju alkohola među studentskom populacijom Sveučilišta u Tuzli, JAHR, 2012; 3:126.

11. Jug, L., Bošnjak, M., Đorđić, I. Percepcija praktíciranja duhovnosti studenata i njihovo zadovoljstvo tjelesnim izgledom, Diplomski rad, Pravni fakultet Zagreb, 2014.
12. Maloić, S. Udruga kao sudionik lokalne zajednice u prevladavanju društvenih problema , Klub liječenih alkoholičara „Kašina Centar“, Kriminologija i socijalna integracija, 2007; 15:60-63.
13. Thaller, V. i sur. Alkoholologija: Suvremene osnove za studente i praktičare. Zagreb: Naklada CSCAA, 2002; 20.
14. Greblo, Z. Religioznost, obiteljski čimbenici i zloupotreba droga kod adolescenata, Diplomski rad, Filozofski fakultet Zagreb, 2004.

8. SAŽETAK

Ovisnost o alkoholu je kronična recidivirajuća bolest progresivnog tijeka; ujedno i bolest mozga, koja uzrokuje mijenjanje moždane strukture i normalnog funkcioniranja.

Istraživanje je provedeno na uzorku od 74 apstinenata iz klubova liječenih alkoholičara grada Bjelovara, Križevaca i Koprivnice, a sastojalo se od standardiziranih upitnika o sociodemografskim podacima, podacima o religioznosti ispitanika i podacima o duhovnim stavovima i praksi ispitanika.

Rezultati istraživanja dokazuju da među apstinentima u najvećem postotku prevladavaju vjernici (90,5%), te da njih 58 odlazi u Crkvu, od kojih redovno 24 ispitanika. Razvrstavanjem podataka uvidjelo se da česte odlaske na misu (dnevne, tjedne ili mjesečne odlaske) najviše prakticiraju apstinenti koji dulje vremena apstiniraju. Uz redovne odlaske na misu, navode da im je duhovnost važan dio života, da je vjera česta tema njihovih razgovora i razmišljanja te da im je oprost važan dio duhovnosti.

Dobiveni rezultati ukazuju kako religioznost i prakticiranje iste mogu biti pozitivni prediktori u održavanju apstinencije kod ovisnika o alkoholu.

Ključne riječi: alkohol, alkoholizam, apstinencija, ovisnost, religioznost

9. ABSTRACT

Alcohol addiction is a chronic relapsing disease with progressive course; also a brain disease, which causes changing of brain structure and normal functioning.

The study was conducted on a sample of 74 abstainers from clubs of treated alcoholics, from city of Bjelovar, Križevci and Koprivnica, consisting of a standardized questionnaire on socio-demographic data, information on religious subjects, and the data about spiritual attitudes and practices of respondents.

The research results proves that among the abstainers in the highest percentage dominate believers (90.5%), and 58 of them go to the church, of which 24 regular respondents. By classifying data, it has been noticed that the frequent visits to Mass (daily, weekly or monthly visiting) are practicing mostly abstainers who abstain for a longer period. With regular visits to Mass, they stated that their spirituality is an important part of their life, that faith is a frequent topic of conversation and thinking and that the forgiveness is an important part of spirituality.

Obtained results show that religiousness and practice of the same can be positive predictors in the maintenance of abstinence in alcoholics.

Key words: alcohol, alcoholism, abstinence, addiction, religiousness

Završni rad izrađen je u Bjelovaru, 14. rujna 2015.

Ksenija Mančić
_____
Potpis studenta

Prema Odluci Visoke tehničke škole u Bjelovaru, a u skladu sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, elektroničke inačice završnih radova studenata Visoke tehničke škole u Bjelovaru biti će pohranjene i javno dostupne u internetskoj bazi Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Ukoliko ste suglasni da tekst Vašeg završnog rada u cijelosti bude javno objavljen, molimo Vas da to potvrdite potpisom.

Suglasnost za objavljivanje elektroničke inačice završnog rada u javno dostupnom nacionalnom repozitoriju

KSENJA MARUŠIĆ

(ime i prezime)

Dajem suglasnost da se radi promicanja otvorenog i slobodnog pristupa znanju i informacijama cjeloviti tekst mojeg završnog rada pohrani u repozitorij Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i time učini javno dostupnim.

Svojim potpisom potvrđujem istvjetnost tiskane i elektroničke inačice završnog rada.

U Bjelovaru, 14.9.2015.

Ksenja Marušić

(potpis studenta/ice)

10. PRIVITCI

1. SOCIODEMOGRAFSKI UPITNIK

1. SPOL: M Ž
2. DOB: <18 18-30 31-40 41-50 51-60 >60
3. BRAČNO STANJE: NEOŽENJEN/NEUDANA OŽENJEN/UDANA
 RAZVEDEN/A UDOVAC/UDOVICA
4. STANUJETE U: KUĆI STANU PODSTANAR
5. BROJ ČLANOVA U KUĆANSTVU: _____
6. BROJ DJECE: _____
7. STRUČNA SPREMA: NSS SSS VŠS VSS
8. ZANIMANJE: _____
9. ZAPOSLENOST: NE DA UMIROVLJENIK
10. VAŠA PRIMANJA: < 1.000KN 1.000–3.000KN 3.000-5.000KN
 5.000-7.000KN >7.000KN
11. RADNI STAŽ: 0-10 10-20 20-30 30-40 >40
12. DALI SE SMATRATE VJERNIKOM, TOČNIJE, VJERUJETE LI U BOGA I ISUSA KRISTA:
 DA NE
13. IDETE LI NA MISE I KOLIKO ČESTO: _____
14. KOJE STE VJEROISPOVIJESTI: KATOLIČKE PRAVOSLAVNE
 ATEIST DRUGO: _____
15. KOLIKO DUGO APSTINIRATE OD ALKOHOLA (U MJESECIMA!): _____

2. Podaci o religioznosti ispitanika

Kada bi Vas netko pitao o Vašem odnosu prema religiji, kamo bi se svrstali?
(ZAKRUŽITE BROJ)

1. Prema religiji sam ravnodušan.
2. Nisam religiozan, iako nemam ništa protiv religije.
3. Nisam religiozan i protivnik sam religije.
4. Uvjeren sam vjernik i prihvaćam sve što moja vjera uči.
5. Religiozan sam, premda ne prihvaćam sve što moja vjera uči.
6. Dosta razmišljam o tome, ali nisam načistu vjerujem li ili ne.

3. Upitnik o duhovnim stavovima i praksi ispitanika

Odgovorite na sljedeće tvrdnje birajući odgovarajući odgovor na skali koji najbolje opisuje Vaše stavove i primjenu duhovnosti.

		Nikada	Katkada	Uobičajeno	Prilično često	Uvijek
1.	U razgovoru sa svojom obitelji ili prijateljima, koliko često spominjete duhovne stvari?	1	2	3	4	5
2.	Koliko često dijelite s drugima probleme i radost življenja u skladu s Vašim duhovnim uvjerenjem ?	1	2	3	4	5
3.	Koliko često čitate duhovno-povezane materijale?	1	2	3	4	5
4.	Koliko često se uključujete u privatne molitve ili meditacije?	1	2	3	4	5
5.	Često se osjećam vrlo blizu Bogu ili "višoj sili" u molitvi, u javnom štovanju ili u važnim trenucima u mom svakodnevnom životu.	1	2	3	4	5
6.	Moji duhovni pogledi imali su i još uvijek imaju utjecaj na moj život.	1	2	3	4	5
7.	Oprost je važan dio moje duhovnosti	1	2	3	4	5
8.	Ja pronalazim duhovno vodstvo tijekom donošenja odluka u mom svakodnevnom životu.	1	2	3	4	5
9.	Moja duhovnost je važan dio mog života.	1	2	3	4	5
10.	Moja duhovnost je osobito važna za mene jer odgovara na mnoga pitanja o smislu života.	1	2	3	4	5